

Čas jako nepředmětná skutečnost / Nepředmětné skutečnosti

Obvykle jsem jako příklady nepředmětných skutečností uváděl: a) *subjekt*, který je ex definitione míněn jako non-objekt, ale má přitom nepřehlédnutelnou předmětnou stránku; b) *svět* (v celku), který nikdy nemůžeme mít (jakožto celek) „před sebou“, neboť jsme vždycky už v něm (přičemž nejrozumnější jeho složky před sebou mít můžeme, aniž by to znamenalo, že je můžeme redukovat na jejich předmětnost); c) *pravdu*, a to jako příklad „ryzí nepředmětnosti“, která vůbec předmětnou stránku nemá (pokud ovšem ji odlišujeme od jakéhokoli uplatnění pravdy, jako je např. pravdivý soud, pravdivý výrok, pravdivý čin, případně pravý či správný čin, atd.). Pochopitelně by bylo možno takových příkladů uvést celou řadu. – Jako jeden ze zajímavých a významných příkladů lze uvést také „čas“. V jistém smyslu o něm platí totéž, co jsme řekli o světě: nikdy nemáme celý čas před sebou jako nějaký předmět, nikdy z času nemůžeme vystoupit, ale vždycky jsme už v něm, uprostřed postupujícího, běžícího času. A přece je tu závažný rozdíl: i když také svět a všechny vnitrosvětové skutečnosti jsou v čase a jsou jaksi „podrobeny“ času, je pro ně čas něčím jiným a také jinak než pro nás. Části světa můžeme mít (přinejmenším v některých případech) opravdu „před sebou“, a do jisté míry si můžeme i vybírat – můžeme svou pozornost zaměřovat různými směry. Naproti tomu náleží k bytostné povaze času, že si vybírat nemůžeme, že nemůžeme přesouvat svou „přítomnost“ dopředu či dozadu a na různá místa, ba že to je jakoby čas sám, který nám naši přítomnost jakoby „přiděluje“, „uděluje“, ba jako by nás k té či oné přítomnosti připoutával. A ještě něco navíc: je to čas, který rozhoduje nejen o naší přítomnosti ve světě, ale také o přítomnosti věcí (a také druhých bytostí, událostí, procesů atd.) pro nás – nemůžeme např. nikterak přímo zasáhnout do jiných „přítomností“ než právě do té, která nám je aktuálně přidělena.

(Písek, 070209-1.)